

## Kvinnors rättigheter i Etiopien

Ur 1995 års konstitution (artikel 35)

1. Kvinnor ska ha lika rättigheter som män enligt denna konstitution
2. Kvinnor har lika rättigheter som män i äktenskapet
3. Kvinnor ska få möjligheter att på jämlika villkor tävla med män och delta i politiskt, socialt och ekonomiskt liv så väl i samhället som i privata institutioner.
4. Lagar, seder och bruk som förtrycker eller skadar kvinnor fysiskt eller mentalt är förbjudna.
5. a) Kvinnor har rätt till ledighet vid havandeskap med full betalning. Längden av denna ledighet beror av arbetets natur, moderns hälsa och barnets och familjens välbefinnande.  
b) Ledighet vid havandeskap kan inkludera ledighet innan nedkomsten
6. Kvinnor har rätt att delta i framtagandet av utvecklingsplaner, speciellt när det gäller projekt som påverkar kvinnors intressen.
7. Kvinnor har rätt att inneha, administrera, kontrollera, använda och överlämna egendom. Detta gäller speciellt innehav av land. De ska också åtnjuta jämlik behandling vid arv av egendom
8. Kvinnor ska ha rätt till jämlikhet när det gäller anställning, promotion, lön och pensionsförmåner.
9. För att förhindra skada vid havandeskap och barnafödelse och för att säkra deras hälsa, har kvinnor rätt att ha tillgång till familjeplanering, utbildning, information och kunskap.

Trots alla dessa vackra ord så är verkligheten för kvinnor i Etiopien fortfarande en kamp för tillvaron. Det börjar i hemmen där kvinnor och flickor får äta resterna som är kvar när männen och pojkarna har ätit sig mätta. Därför är de helt enkelt fysiskt svaga. Sedan när det gäller att gå i skolan har familjen kanske inte råd att låta alla barnen få utbildning, så då är det helt självklart att pojkarna går i första hand. På så sätt fortsätter det hela livet för flickorna, de är de som underordnar sig männen. På alla nivåer – i hushållet, i samhället, i institutioner och regeringsstrukturer så är det män som fattar beslut.

Enligt en FN-rapport som kom oktober 2006 så har nästan 60 % av de etiopiska kvinnorna blivit utsatt för sexuellt våld i hemmet. Det är den högsta siffran för detta i Afrika enligt rapporten "Upphör med våld mot kvinnor". Medvetenheten om kvinnornas situation har ökat i Afrika under senare år bl.a. tack vare det protokoll för kvinnors rättigheter som skrevs 2003 och som staterna kan signera, ratifiera och förverkliga: the "[Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa](#)". Kan hittas på hemsidan hos African Commission on Human and Peoples' Rights [http://www.achpr.org/english/info/women\\_en.html](http://www.achpr.org/english/info/women_en.html)

Vad gör Mekane Yesuskyrkan för kvinnornas situation?

- Utbildar kvinnor i ledarskap (se artikel)

- försöker nå inte bara kvinnor, utan ledare på alla nivåer, för att diskutera kvinnans roll i kyrkan i projektet "Engendering leadership and promoting women's ordination". Nu i februari ges en workshop för ledare för evangelisationsarbetet och kvinnosekreterarna från alla synoder, samt för ledarskapet i kyrkan. (Se [www.aghed.se/kersti](http://www.aghed.se/kersti) om tidigare seminarier i synoder)
- har kurser mot skadliga traditioner (Harmful Traditional Practices), främst kvinnlig omskärelse i de olika synoderna.

Jag har lust att återge några av de exempel på skadliga traditioner som Aberash har rapporterat till Tyskland, som har stött de här seminarierna.

Mål har varit:

- att höja medvetenheten bland kvinnor, unga och små flickor som är de mest utsatta för alla former av skadliga traditioner
- stärka (empowra) kvinnor och flickor genom undervisning om kvinnors mänskliga rättigheter
- involvera manliga ledare på olika nivåer in kyrkostrukturen i seminarierna om skadliga traditioner
- informera kyrkan i sin helhet om frågor som gäller våld mot kvinnor och barn, och engagera medlemmar och pastorer att inse och erkänna att alla former av våld är synd mot medmänniskan

Aberash nämner att Etiopien ju har många goda traditioner som landet är stolt över, t.ex. bröstfödning och respekt för de äldre.

Det finns åtskilliga skadliga traditioner som är väl kända, t.ex. att ta bort mjölkändarna, tidiga äktenskap, att massera magen på havande kvinnor – men det är i alla fall kvinnlig omskärelse som är den mest vanliga och praktiserade av nästan alla religioner och etniska grupper.

Den accepterade termen för kvinnlig omskärelse är Female Genital Mutilation (FGM). I Etiopien utförs den vanligtvis av en äldre kvinna, traditionella barnmorskor eller någon som har lärt sig konsten. Åldern för FGM varierar från stam till stam, från 8 dagar efter födseln till några dagar eller veckor innan giftermålet ( omkring 20-årsåldern i några stammar i södra Etiopien). Instrumenten är ofta inte särskilt rena och dessa oskyldiga flickor utsätts för en stor risk. De som utför operationen har oftast ingen träning i vad som ska skäras bort, allt görs på en höft och det kan bli helt fel.

**Exempel från Centrala Synoden** där workshop har genomförts i 15 distrikt med 1200 deltagare. Det svåraste är att övertyga kvinnorna, som har uppfattningen att man för att bli en god framtida hustru måste man vara omskuren och vara duktig på att laga mat. Undervisning i att det är skadligt att omskäras gör att deras dotter blir ointressant, så de vill inte acceptera den. En annan svårighet är trycket från jämnåriga, som tycker om att göra narr av oomskurna flickor på skolan, marknaden eller när de hämtar vatten i grupper. Vem vill se sin dotter bli utsatt för skämt alltid? Detta kan ju leda till att de inte kan hitta någon make till sin dotter och därför är det svårt att övertyga mödrarna. De kan till och med smita iväg till morföräldrarna för att genomföra FGM om fadern inte vill det.

**Exempel från Sydvästra Synoden** som arbetar bland mer än 25 olika stammar och språkgrupper.

- tidigt giftermål hos ett par av stammarna (Hamer och Dasenech) Beroende på hur många kor man äger, kan en liten flicka på 7-10 år blir bortgift med en man som är 40 år eller äldre. Hon förväntas föda ett barn så snart som hon är gift eller inom 2 år, annars kan hon bli lämnad.

- dödande av olycksdrabbat barn. Ett barn vars första tand kommer i överkäken och ett barn var mor blev gravid medan hon fortfarande ammade, anses olycksdrabbade och för förbannelse till samhället och måste därför dödas.

Detta är seden bland några stammar i södra Etiopien.

- förstörande av öron och nederläpp. Detta är vanligt bland kvinnor inom mursi-stammen – för att visa lojalitet mot sin man och för att det är vackert (...)

I **Gimbi-Jorgo-synoden** genomför man just nu ett pilotprojekt, där man vill rehabilitera de som utför omskärelsen på kvinnor. 20 sådana kvinnor har fått utbildning och har anställts som aktivister i samhället för att undervisa och medvetandegöra.

I **Västra synoden** fokuserar man speciellt på offren för tidiga äktenskap, vilket gör att antalet kvinnor med fistula är högt i området. De identifierar dem på den oundvikliga lukten och ger råd och själavård och kan hjälpa dem med transport till fistula-sjukhuset i Addis Abeba.

I **Västra Wollega Bethel-synoden** samarbetar man med myndigheterna med rehabilitering av dem som utför omskärelsen. Målet här är att skapa arbetstillfällen, eftersom de flesta av dem är väldigt fattiga och lever på denna syssla.

Alla dessa berättelser om skadliga traditioner är alltså exempel på vad som sker i olika folkgrupper. Det som har diskuterats i Budbäraren var ett annat exempel, från norra Etiopien, som Aberash berättade om vid konferensen i Älvsjö i somras: "The Derasa-experience: There is a practice in and around Northern part of the country particularly in Wollo, known for such practice. There is an elderly man who would be invited to sleep with girls who are labeled "unwanted" if they are over fifteen and above unmarried. One can imagine the disaster if the man is infected with HIV/Aids." Precis så sa Aberash, och av det skrev Liselott om det i Budis. Det betyder ju INTE att det här sker i hela Etiopien, som kanske Sven Rubensson tolkade det.

Uttalande från EECMYs kyrkoledare vid en workshop 2002 om "Våld och skadliga traditioner mot kvinnor och barn", organiserad av kontoret för EECMY:s kvinnoarbete:

Vi erkänner att Gud har givit ansvar och möjligheter till hela mänskligheten, kvinnor och män, och att kristen undervisning grundar sig på kärlek, rättvisa, ömsesidig respekt och partnerskap.

Vi bekräftar att kyrkan skulle vara en röst för dem som inte har någon röst – **därför**

Fördömer vi totalt våld mot kvinnor och barn, tidiga äktenskap, bortförande med våld, våldtäkt, våld i hemmen och alla relaterad missbruk och stödjer kyrkans undervisning i dessa frågor med målet att komma in och ta bort sådana skadliga bruk.

Strävar vi efter att bilda nätverk, inhemska och internationella, där kyrkan kunde arbeta för att övervinna våld och skadliga traditionella bruk riktade mot kvinnor.

Vill vi skapa stimulerande miljöer för utbildning i alla kyrkoenheter och församlingar, som har som mål att utrota våld och skadliga traditionella bruk mot kvinnor och barn.

Vill vi skydda kvinnor från våld i hemmen och skadliga traditioner både i hemmen och våra omgivningar och ge tillräckligt stöd till offer för sådant.

Förbinder vi oss att stödja de ansträngningar som görs av regeringsstödda organisationer och NGOs i Etiopien att utrota våld och skadliga traditioner mot kvinnor, genom att lobba för ny lagstiftning som försäkrar lika rättigheter till män och kvinnor.

Vill vi arbeta fram en fungerande strategi för att utbilda och sedan ge kvinnor möjligheter att delta i beslutsfattande.

**Eftersom** vi vet att gender är en fråga som berör alla – män och kvinnor på samma sätt – vill vi med gemensamma ansträngningar se till att män är delaktiga i kvinnoarbetet;

Sträva efter att utvecklingsarbetet arbetar för att kvinnor blir ekonomiskt oberoende, så att de kan understödja sina familjer och sig själva och att kvinnor är delaktiga i beslutsprocessen i utvecklingsarbetet.

Även om alla kyrkoenheter efter bästa förmåga bör implementera vad som nämnts här, stöder vi EECMYs kvinnoarbete att utrota våld och skadliga traditioner mot kvinnor och barn och förbinder oss att bilda sådana kommittéer på de olika kyrkoenheterna, distrikts/ presbyterie- och församlingsnivåer.

Förbinder vi oss att ge kyrkan möjligheter att analysera och harmoniera FNs konvention om mänskliga rättigheter med andra människorättsorganisationers syn på våld och skadliga traditioner mot kvinnor och barn, med dess egen lära och policy, för att undervisa och informera kyrkans medlemmar och all dess personal.

Bekräftar vi att vi accepterat allt som nämnts här ovan och vill sträva att distrikt och församlingar koordineras för att leda detta till praktisk handling.